

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ УЧАСТІ/ЗАЛУЧЕННЯ ГРОМАДЯН РІЗНИХ КАТЕГОРІЙ ДО ВИРІШЕННЯ ПИТАНЬ МІСЦЕВОГО ЗНАЧЕННЯ

Дмитро ЛЕВИЦЬКИЙ

25 січня 2024 року

Освітня кампанія для органів місцевого самоврядування з партисипації

Модуль 1. Основи участі громадянського суспільства (партисипації) у вирішенні питань місцевого значення

Тема 1.1. Партисипація як фундамент демократичного суспільства

Тема 1.2. Громадська партисипація, партнерство та довіра як рушії всебічного розвитку громади

Тема 1.3. Організаційно-правові засади участі/залучення громадян різних категорій до вирішення питань місцевого значення

Тема 1.4. Планування і реалізація участі громадськості як складова ефективної комунікаційної стратегії територіальної громади

Пригадаємо пройдене: деякі форми партисипації

- Загальні збори громадян
- Місцеві ініціативи
- Громадські слухання
- Органи самоорганізації населення
- Електронна петиція
- Виїзд депутатів разом з медіа на місце
- Громадська експертиза
- Участь у сесіях рад, депутатських комісіях
- Зустрічі керівників та посадових осіб місцевих рад з населенням
- Консультативно-дорадчий орган
- Консультації із громадськістю
- Залучення представників громадськості як експертів

Пригадаємо пройдене: рівні партисипації

- Інформація
- Консультація
- Діалог
- Партнерство

«Сходи» участі громадськості (за Шеррі Арнштайн, 1969 р.)

Загальний огляд законодавства щодо участі/залучення громадян до вирішення питань місцевого значення

Регулювання партисипації

- Національний рівень
  - закони
  - підзаконні акти
- Місцевий рівень
  - статут громади
  - рішення ради
  - рішення виконавчих органів ради, посадових осіб
- **Практичне впровадження**

Забезпечити громадську участь можна й без спеціальної вказівки!

Основні законодавчі акти

- Конституція України
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»
- Закон України «Про статус депутатів місцевих рад»
- Закон України «Про органи самоорганізації населення»
- Закон України «Про звернення громадян»
- Закон України «Про доступ до публічної інформації»
- Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»
- ...

Основні підзаконні акти

- Постанова ВРУ від 17 грудня 1993 року N 3748-XII «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні»
- ПКМУ від 5 листопада 2008 р. N 976 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»
- ПКМУ від 3 листопада 2010 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»
- Наказ Міністерства фінансів України від 03.03.2020 № 94 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні»

Закон про місцеве самоврядування в Україні

- Місцевий референдум (але законодавча процедура відсутня)
- Загальні збори громадян (закон(?)) та **статут територіальної громади**)
- Місцеві ініціативи (**статут територіальної громади** або рішення ради)
- Громадські слухання (**статут територіальної громади**)
- Органи самоорганізації населення (є спеціальний закон)

Закон про статус депутатів місцевих рад

- Відкликання депутата за народною ініціативою (а насправді - партій)
- Звіт депутата перед виборцями та зустрічі з ними
- Доручення виборців (під час звітів та зустрічей, у межах повноважень ради та її органів)

Закон про органи самоорганізації населення

- Статус, порядок організації та діяльності органів самоорганізації населення
- Будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, комітети районів у містах, сільські, селищні комітети
- Основні завдання:
  - створення умов для участі жителів у вирішенні питань місцевого значення в межах Конституції і законів України
  - задоволення соціальних, культурних, побутових та інших потреб жителів шляхом сприяння у наданні їм відповідних послуг
  - участь у реалізації соціально-економічного, культурного розвитку відповідної території, інших місцевих програм

Закон про звернення громадян

- Стосується всіх
- Індивідуальні й колективні
- Усні й письмові
- Пропозиції, заяви, скарги
- Особистий прийом
- Електронні петиції
- Взаємодія petition.diia.gov.ua

Закон про доступ до публічної інформації

- Стосується "публічного" сектору (суб'єкти владних повноважень, державного / комунального сектору економіки, бюджетні установи)
- Запити на інформацію

Закон про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності

- **Оприлюднення** проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їхніх об'єднань
- **Відкриті обговорення** за участі представників громадськості питань, пов'язаних з регуляторною діяльністю

Що ще не назвали?

- ...

Що ще не назвали?

- ...
- Про благоустрій?
- Про охорону культурної спадщини?
- Про оренду державного та комунального майна?
- Кодекс про адміністративні правопорушення?
- ...

Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні

- Постанова ВРУ від 17 грудня 1993 року N 3748-XII
- На виконання вже нечинного закону
- Ліпше врегулювати в статуті територіальної громади (у т.ч. збори виборців)

ПКМУ про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики

- ПКМУ від 3 листопада 2010 р. № 996
- **Рекомендовано** органам місцевого самоврядування
- Порядок проведення **консультацій** з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики
- Типове положення про **громадську раду** при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації

Порядок сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади

- ПКМУ від 5 листопада 2008 р. N 976
- **Рекомендовано** органам місцевого самоврядування
- **Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади** - проведення інститутами громадянського суспільства, громадськими радами оцінки діяльності органів виконавчої влади, ефективності прийняття і виконання такими органами рішень, підготовку пропозицій щодо розв'язання суспільно значущих проблем для їх врахування органами виконавчої влади у своїй роботі

Методичні рекомендації щодо механізмів участі громадськості у бюджетному процесі на місцевому рівні

- Наказ Міністерства фінансів України від 03.03.2020 № 94
- **Рекомендовано**
- Консультації з громадськістю
- Громадські ради
- Залучення ЗМІ
- Підготовка інформації в доступній для громадськості формі
- Використання засобів інтерактивного спілкування
- Запровадження громадського бюджету "**бюджету участі**"

Законопроекти

- Про публічні консультації (№ 4254)
- Про місцевий референдум (№ 5512)
- Про внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування (№ 7283)
- Про внесення змін до Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування (№ 6401)
- Про внесення змін до Закону України "Про органи самоорганізації населення" щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення (№6319)

Організаційно-правові засади окремих форм участі/ залучення громадян до вирішення питань місцевого значення

Підтримка ініціатив громадського сектору та громадський "бюджет участі"

- Наказ Міністерства фінансів України від 03.03.2020 № 94 (рекомендації)
- Статут громади
- Положення про громадський бюджет (рішенням місцевої ради)
- Платформа: <https://e-dem.ua/>
- **Механізм:** розподіл частини місцевого бюджету мешканцями шляхом розробки і подання ними проєктів та відкритого голосування за них
- Відповідальний підрозділ / представник ОМС
- Робоча група

Передача об'єктів комунальної власності організаціям громадського сектору

- ОГС (громадські об'єднання, благодійні організації) готові та здатні утримувати об'єкти благоустрою та культурної спадщини, спортивну інфраструктуру тощо
- Земельний, Податковий кодекси, закони про оренду державного та комунального майна, про благоустрій - дозволяють, і навіть передбачають пільгові умови для некомерційних організацій
- Договір щодо участі в утримання об'єкта благоустрою
- Передача нерухомості в оренду
- Відчуження майна (якщо законодавчо не заборонено)

Адмінкомісії та громадські інспектори

- Кодекс України про адміністративні правопорушення
- Кодекс адміністративного судочинства України
- Сфери: охорона культурної спадщини, житлові права громадян, ЖКГ і благоустрій, торгівля, громадська безпека...
- Створює виконавчий орган ради
- До складу можуть входити представники громадськості

Підсумки

- Перелік форм партисипації не є вичерпним
- Форми партисипації не обов'язково повинні бути прямо описані в законодавстві
- Можливості до партисипації можна (і треба) знайти навіть у законах, які прямо партисипації не присвячені

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!